

Biblioteket i Älvsbyn med vår Forskarhörna och Forskargrotta. Öppet Hus måndagar 16.30-18.30 samt onsdagar 13.00-15.00.

Ord från ordföranden

Jag tittar ut genom fönstret och ser att det kommer snöblandat regn och det är den 3:e maj 2014. Brrr...

Jag vill ha sommar och värme nu!

Forskarhörnan har stängt för vårterminen och nu blir det lite annat arbete inom forskarföreningen som väntar. Vi har just bildat en arbetsgrupp som skall ta tag i översynen av hemsidan. Vi får ofta beröm för den nuvarande hemsidan så det gäller att gå varligt fram med förändringarna.

Egentligen är det inte utseendet eller innehållet som vi vill ändra på utan själva administrationen av sidan. Den behöver bli lättare att uppdatera och säkrare för framtiden, med mera support. Om du som medlem har några önskemål är du välkommen med synpunkter till cablo@telia.com

Vår fotoutställning från 2013 har monterats ned men en del av bilderna har hängts upp på Hälsocentralen till glädje för de som sitter i väntrummet.

Du vet väl att som medlem kan du alltid forska i Grottan på Biblioteket, när det är öppet.

Låna nyckel i receptionen så kan du nyttja alla möjligheter som finns på datorerna där.

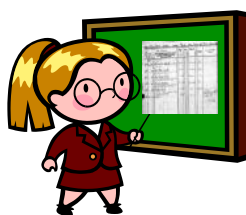
Jag önskar alla en skön sommar! / Carin

Innehåll:

sidan

Från red.	2
Telefonlista, styrelsen	2
Försäljning	2
Arvsrätt för barn	3
Hur kunde vi	3
De första nybyggarna i Nausta... 4, 5	
Avstånd är till för att överbryggas 6	
Windows 8, tips	7
Försäljningen av Fällforsen	8-9
Skrönor Agnar Grönlunds	9-10
Bröderna Ströms öden	11-13
Årsmötet 2014.....	14
Kulturstipendium	15
Gamla bilder, efterlysningar	16-19

Cirklar/kurser

Till hösten

planerar vi att starta upp med cirklar/kurser i Släktforskning i samarbete med ABF.

Du kan anmäla ditt intresse för kommande kurser på anmälningslistor i Forskarhörnan, hos ABF Norr eller direkt till

ordföranden Carin Blom på e-post cablo@telia.com

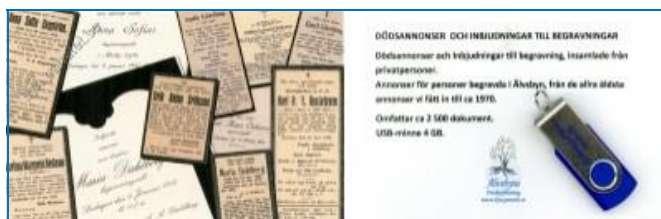
Från red.

Hej mina forskarvänner.

Jag kan glädjas åt de material jag fått in till detta nummer av byabladet. Hoppas att ni fortsätter och bidrar med fler artiklar och annat material som ni vill ha publicerat i vår tidning. Hittar ni artiklar eller annat som kan vara av intresse för släktforskningen, hör av er till styrelsen eller undertecknad. Kom även med förslag om ni vill ha hjälp eller tips i anledning av er forskning och som vi kan dela ut till andra via tidningen.

Gun

Försäljning:

Dödsannonser och Inbjudningar till Begravningar

Vår senaste utgåva av kopierade Dödsannonser och Inbjudningar till begravningar fram till 1970, insamlade från privatpersoner. Mappen innehåller 2469 dokument, varav ca 385 inbjudningar till begravningar och resten dödsannonser på avlidna Älvsbybor. Den äldsta annonsen är från 1881.

Annonserna ligger på ett USB-minne. Priset är 200 kr och för postförsändelse tillkommer 20 kr i porto.

Beställ via e-post britt.norman@telia.com eller fia.oberg@alvsbyn.com

Efter årsmötet 2014 har styrelsen följande sammansättning:

Ordf.: Carin Blom	Tel: 0929- 559 20
Vice ordf.: Åke Engman	Tel: 0929- 554 37
Kassör: Catharina Berggren	Tel: 0929- 122 74
Sekr Inger Torgersson	Tel: 0929- 559 53
Ledam Britt Norman	Tel: 0929- 559 69
Ledam Ann-Sofie Öberg	Tel: 0929- 551 42
Ledam Roland Sundberg	Tel: 0929- 128 78

Ers: Tomas Granström	Tel: 0929- 128 22
Ers. Håkan Nygren	Tel: 0929- 574 40
Ers. Gun Jonsson	Tel: 0929- 124 62
Ers. Siv Östman	Tel: 0929- 125 76
Ers. Kerstin Strömgren	Tel: 0929- 102 50

Revisor: Runo Bergqvist	Tel: 0929- 108 94
Rev.ers: Bo Öhlund	Tel: 0929- 554 40

Valberedning:

Samk. Tore Lundgren	Tel: 0929- 126 14
Helena Stenberg	Tel: 0929- 610 31
Lena Jonsson	Tel: 0929- 558 90

Gamla hantverk i Älvsbybygden I och II samt Älvsby Kyrkstad

PDF-filer av tre häften om Älvsbybygden som inte finns i nytryck längre. Ursprungligen utgiven av Älvsby Hembygdsförening samt Kyrkstadgruppen, mellan 1996-1999.

Barberare & Herrfrisörer, Barnmorskor, Damfrisörer, Murare, Skomakare, Smeder, Sotare, Stenarbetare, Sömmerskor, Urmakare, Bagare, Båtbyggare, Glasmästare, Kopparslagare, Målare, Skräddare, Slaktare, Snickare och Vulkare. Verksamma under 1900-talet.

PDF-filerna ligger på ett USB-minne.

Priset är 200 kr och för postförsändelse tillkommer 20 kr i porto.

Beställ via e-post gunjons@telia.com eller tel 070-320 77 56

Byar i södra Älvsbyn

Älvsbyns Forskarförenings bok om Byar i södra Älvsbyn. Historik över byarna Nygård, Högheden, Nydal, Bränna, Småträsk, Tvärsel, Snårbäcksliden och Kålsberg. Utgiven 2011. Priset är 300 kr och för postförsändelse tillkommer 60 kr i porto.

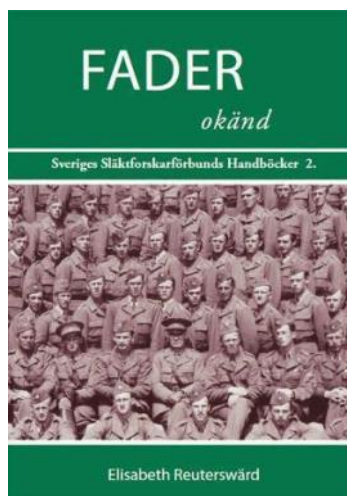
Beställ via e-post gunjons@telia.com eller tel: 070-320 77 56.

Hur kunde vi

*som föddes utan mödragymnastik,
 mödravårdscentraler eller moderskapspenning
 Hur kunde vi
 som växte upp utan barnbidrag, daghem eller lekis,
 utan cellstoff, plaster och tape ---
 Hur kunde vi
 lära oss krypa och stå, och gå så långt och länge
 Hur kunde vi
 leka med kottar, pinnar och stenar
 utan att veta om lek-miljö-råd, terapi och
 "Barn och kultur"
 Vi som gick i lappade byxor och spikbeslagna skor,
 som satt i slitna skolsalar
 och skrev på griffeltavlor
 och läste våra läxor i ärvda och begagnade böcker,
 utan fria frukostar, skolskjutsar, skolmognadsprov,
 blommor och bin, och studiebidrag.
 Vi hade inga kuratorer, konsulenter,
 ungdomsgårdar eller sociala nämnder.
 Vi visste ingenting om fritidsproblem
 Hur kunde vi
 vi hade så roligt
 det är väl otroligt
 Hur kom vi in i välfärden ?
 Hur kommer vi ur?*

*Avskrivet på Mödra- och Barnavårdscentralen ,
 Öjebyn, någon gång på 70-talet.
 Ingen författare fanns med.
 Somligt före vår tid.
 Kanske med ett uns ironi...*

Inskickat av Birgit T. Nilsson.

Arvsrätt för barn födda utom äktenskap

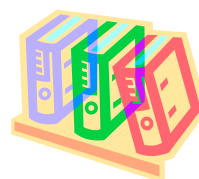
Kanske har Du i Din släktforskning stött på en notis i en födelsebok, varav framgår att modern antecknat barnet ”som sitt eget”. Det här gäller senare delen av 1800-talet. Fadern okänd. Anteckningen känns ju helt överflödigt eftersom hon ju redan i samma notis har registrerats som mor till barnet. Förklaringen har att göra med en viktig lagändring angående arvsrätt.

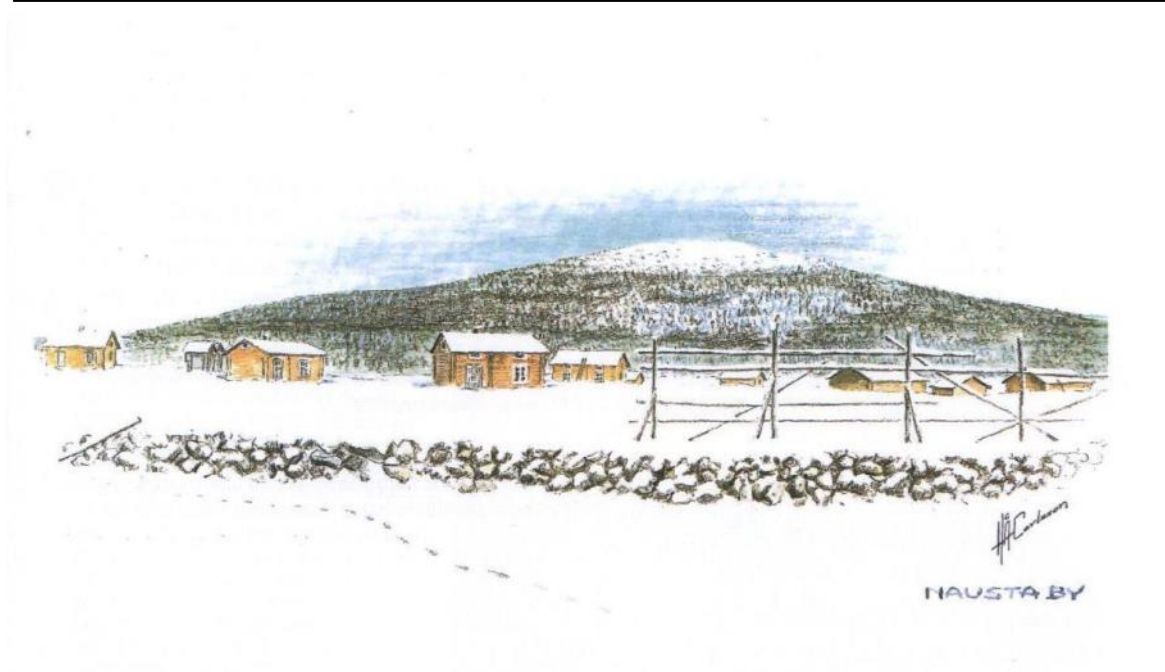
Enligt 1764 års lag hade ett barn, som fötts utom äktenskapet och som inte var ett trolovningsbarn, inte rätt att arva vare sig sin far eller sin mor. Men 1866 utkom en förordning som gjorde att den här hårda regeln rörande arv mjukades upp något. Enligt den förordningen stadgades :

”att oäkta barn, som ej är avlat under moderns äktenskap eller i förbjudna led, må, där modern låtit såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken för den församling, i vilken hon då var kyrkskriven, lika med äkta barn taga arv efter sin moder i den egen-dom som ej utgör bröstarvinges lott”.

Det här och mycket mer när det gäller arvsrätt, framgår av Släktforskarförbundets Handbok ”Fader okänd” av Elisabeth Reuterswärd. Handboken finns att läsa i Forskargrottan. Bild på boken till vänster.

Gerd Ö.

Nausta by i vinterskrud. Vinjett bild målad av Hans-Åke Carlsson

De första nybyggarna i Nausta

När jag för första gången besökte Nausta by för 45 år sedan, så var ännu de flesta äldre byggnaderna i byn intakta. Det skulle dock snabbt ändras, ty under den kommande vintern var ett AMS-gäng från Jokkmokk sysselsatta med att riva ett tiotal byggnader. Sedan såg man de mycket grova bilade timmerstockarna, som en gång utgjort väggarna i byns äldre hus, bli liggande på marken under några år innan de fick göra en sista tjänst som underlag till brobyggen över bäckar och liknande. Cirka tjugo år senare företogs ytterligare rivningar av byggnader som staten inte ansåg sig ha råd att underhålla. En förutseende platschef lät dock rädda några byggnader som uppsattes på en äldre gårdsplats nära sjön. Kvar efter denna framfart blev, förutom ovan nämnda "kulturbyggnader", de hus vi ser idag, samt det senare uppförda "Hotellet". Fortfarande kan man dock i sina huvuddrag återge Nausta bys äldre bosättningshistoria och här nedan följer en kortfattad konturteckning av densamma.

Nausta nybygge, eller Nausta nr 1, upptogs omkring år 1790 av f d studeranden Emanuel Sundelin, som lär ha inflyttat från Gällivare. Han uppges vara född 1762 och enligt Isak Grapes "Lappmarkens herdaminne", så hade kyrkoherden Nils Eriksson Sundelin o h h Margareta Olofsdotter Kråka, en son med namnet Emanuel, som senare flyttade till Norge. Fadern Nils Sundelin d ä, som var född 1725 av samiska föräldrar i Jokkmokk, prästvigdes 1754 och var kyrkoherde i Jokkmokk från 1775 till sin död 1805, då han efterträddes av sonen Nils Sundelin d y. Modern Margareta Kråka var av gammal birkarlssläkt som sedan generationer bedrivit handel i Lule lappmark. Emanuel synes således ha haft goda möjligheter att från barndomen förvärva kunskaper om lämpligt nybygge i trakten. Valet föll härvid på området vid Naustajaure, där lämplig plats för bosättning och uppodling fanns på södra sidan av sjön. Det är tveksamt om Sundelin utförde något arbete på det sökta nybygget, ty redan 1793 sålde han det för 10 riksdaler specie till Jöns Jönsson ifr Bredåker i Luleå socken. Även en Hans Olsson med hustru Brita Nilsson och två barn omtalas vid denna tid i Nausta. De omtalas som inflyttade 1795, men i övrigt vet vi inget om denna familj. I stället blev det Jöns Jönsson som lät insyns Nausta nybygge år 1795.

I närvaro av kronolänsman Magnus Granberg från Maitum och två nämndemän samt ”angränsande lappar”, som var Jon och Lars Andersson samt Per Larsson Nausta, hölls syneförrättning av det blivande krononybygget Nausta den 21/9 1795. Nybyggets landområde uppgavs på följande sätt:

Till väster kommo lapparne Jon och Lars Anders söner, öfwerens att Tårresjock (Tåresjäkäätj väster om Nausta) skulle wara skillnan, och så twars öfwer Skaide (Skaiteriepmat norr därom) till öfre Luobal (troligen en utvidgning av Naustabäcken), derifrån till nord skulle Ackajaur (Lulle Akojaure norr om Nausta) wara skillnan och derifrån till Sudtahaurf (Suttajaureh strax sydväst Kaffetjärnskojan) vidare Harrtjern (Harroktjärn) till Risbäcks kroken (Rissebäcken öster om Maitumvägen), hwilken är belägit i öster ifrån Bostället, ifrån sidstnämnde ställe till Skarjeaurf wästra ändan, samt söder wore Beckåjf Njaske skilnan till Junika Myran, dock kommo Nybyggaren och Lappen Per Larsson öfwerens at nyttja landet öster och söder ut samt fällt i wåna och renbete, äfwen som Nybyggaren obehindradt får nyttja bete för sin kreatur på södra sidan om Naustaträsket.

Nybygget hade tillräckligt fiske i Naustasjön, dock med förebehåll att när nämnda samer vistades i närheten så skulle nybyggaren inte fiska i sjön. Dessutom utsynades tolv ängslägenheter, som sammanlagt skulle avkasta 40 skrindor hö. Dessa voro följande:

1. *Efter Nausta Elfwen ifrån Bostället $\frac{3}{4}$ mil*
 2. *Skaidemyran i samma wäderstreck*
 3. *Giölbäcken i söder från Nausta Bouda*
 4. *Ackajaurmyran $\frac{1}{2}$ mil i nordost*
 5. *Juobmomyran $\frac{1}{2}$ mil ungefär i öster*
 6. *Bedkailmyran ej långt derifrån*
 7. *Sarwes Luobal $\frac{1}{2}$ mil ungefär i sydwäster*
 8. *Tjäckta tjärnarna i samma tract*
 9. *Tjäcktamyran även i samma tract*
 10. *Huggem $\frac{1}{5}$ mil ungefär i samma wäderstreck*
 11. *Tår myran 1 mil ungefär i wästernord med de myror derikring*
- Utmed Nausta Elfwen rödningsmark*

Denna förrättning godkändes på tinget i Jokkmokk år 1797 och följande år betraktades nybygget som anlagt och fick 15 frihetsår, d v s frihet från att betala skatt under 15 år. Av syneinstrumentet framgår också att nybygget anlagns på släkten Slimmerslags lappskatteland, det s k Ryggträsklandet, som vid denna tid delades i det egentliga Ryggträsklandet, beläget väster om Nausta, och Naustalandet, beläget öster och söder om nämnda sjö.

Tre år efter nybyggets tillkomst uppstod tvist mellan Jöns Jönsson och Lars Michelsson, som sedan 1801 var delägare i nybygget, å ena sidan och Per Larsson Nausta å andra sidan, om en trakt sydöst om Nausta, vilken de skulle bruka gemensamt för fångst, ren- och kreatursbete. Per Larsson hade tagit in andra samer på detta deras gemensamma skatteland, vilket nybyggarna inte accepterade. De tvistande uppmanades att söka om ”ordentlig råskillnad och utbrytning sig emellan” om de inte kunde komma överens.

Lars Michelsson, som här omtalas för första gången var född 1768 som son till Michel Larsson o h h Margareta Hansdotter på Storsand nr 1. Sannolikt var han och Jöns Jönsson, f. 1766, bekanta sedan ungdomen, eftersom byarna Bredåker och Storsand båda var belägna uppefter Lule älv. Det är möjligt att båda var kompanjoner redan från början, men när nybygget skattlades efter 15 år står Lars Michelsson som ensam ägare. År 1813 beskrivs Nausta på följande sätt: ”1 gård med 1 familj klädd som svenskar”. År 1829 önskade Lars få dela hemmanet, som då kunde föda 2 hästar, 3 oxar och 10 kor samt ringa åkerbruk, vilket dock inte beviljades.

Det går en historia om att en av de första nybyggarna skulle ha haft två barn med hustrun och sex barn med pigan. Huruvida historien är sann må lämnas därhän, men faktum kvarstår att det under 1800-talets första år fanns en piga med tre oäkta och en med fyra oäkta barn i Nausta.

Nästa ägare till Nausta blev dottern Margareta Larsdotter och hennes man Mats Henriksson, som var av gammal nybyggarsläkt ifr Kouka i Jokkmokk. Sannolikt bodde de i "Nedi-gården" som låg i slutningen ned mot sjön och som anges ha varit byns äldsta gård. Den revs så sent som omkring 1970. Dessa makar efterträddes av sonen Lars Gustaf Matsson, f. 1827 d 1906, som kallades för "Gusti-gubben" och var en riktig karllakar. Han uppges ha varit storgäst och försedd med svart skägg, samt inte rädd för någonting. Dessutom var han en skicklig jägare och god fiskare. Nausta nr 1 delades sedan mellan en son och en dotter, men det är som det heter en annan historia och dessförinnan hade ytterligare fyra hemman, Nausta nr 2-5, tillkommit. Men det är som det heter en annan historia som vi kanske får anledning att återkomma till senare!

Källförteckning

Grape, Isak; Lappmarkens herdaminne. (Stockholm 1982).

Hultblad, Filip; Övergången från nomadism till agrar bosättning i Jokkmokks socken. (Lund 1968).

Manker, Ernst; Udtja – et skogslapskt reliktområde. Ingår i Årsboken Norrbotten 1949. (Luleå 1949).

Rehnström, Yngve; Minnesbilder från Nausta by – nedtecknade 1975.

Husförhörslängder Jokkmokks socken åren 1782-1828, 1815-1825 och 1826-1839.

Anders Sandström

Avstånd är till för att överbryggas

Förste nybyggaren i Nausta var Emanuel Sundelin f. 1762 Jokkmokk.

Han fick sonen Hans Elias 1806 Riddak.

Ett av barnen var Elias Sundelin f. 1836 0420 i Riddak. Han står som fattig torpare som flyttade ofta. Bodde bl.a i Gällivare, Sävast och Orrbyn. Med honom levde 4 döttrar med sina oä barn.

En av döttrarna var Evelina Sundelin f.1869 0125 död 1952 09 01 i Boden.

Hon fick också barn s.k. oäkta En son Johan Harald 1893 06 25 Död 1968 06 26, fick en son med min moster Hilma Carlsson född i Gubböle Umeå landskommun. De träffades i Ljusdal Hälsingland. Båda två var handelsresande. Hon i hattar och han i något annat.

De fick en son Hasse Sundelin. Föräldrarna levde tillsammans något år, men sedan lämnades Hasse hos bra fosterföräldrar i Ljusdal.

Moster Hilma flyttade till Göteborg och fortsatte med hattförsäljning. Hade god kontakt med sonen. Efter konfirmationen flyttade han till Göteborg och till sin mamma. Han dog 1981 i Helsingborg.

Troligtvis hade han ingen kontakt med sin far. Jag vet att Johan Harald flyttade till Gästrikland som plåtslagare. Han gifte sig borgerligt. Något ovanligt på den tiden. Kanske förstaeligt med hans erfarenheter av kyrkan.

För mig är det här en fantastisk historia om den tiden, när man lämnade sin hemtrakt för att söka något annat.

Mina föräldrar gjorde på samma sätt. Sökte sig ut i Sverige för att pröva på ett annat liv. Men visst är det tillfälligheter som ibland styr våra liv.

Birgít Granström 2014 02 13

Till höger bild på Hilma, Terese och Hasse

Windows 8

Ni som köpt ny dator och bytt till Windows 8

Ibland funkar inte de äldre CD/DVD skivorna i nya datorer och programmet Windows 8

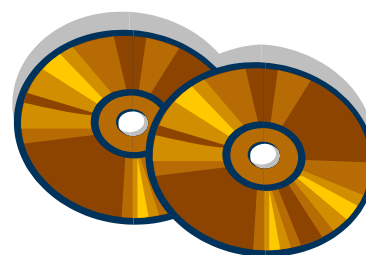
Gå in på nedanstående länk, där finns uppgraderingar att hämta

<http://www.genealogi.se/>

Cd/dvd-support

Här hittar du installationsmanualer och uppdateringar för Sveriges Släktforskarförbunds cd/dvd-skivor.

Lycka till! Har ni frågor eller funderingar hör av er till någon i styrelsen!

[Sveriges dödbok 5 1901-2009](#)

[Sveriges dödbok 4 1947-2006](#)

[Sveriges befolkning 1890](#)

[Sveriges befolkning 1900](#)

[Sveriges befolkning 1970](#)

[Sveriges befolkning 1980](#)

[Sveriges befolkning 1990](#)

[Begravda i Sverige](#)

Bild över Fällforsen.

Foto Inger Torgersson 2011

Fällforsen i jobbarehänder.

En avskrift från Norrbottens
Posten 1908.

Inskickat av Jonny Grahn.

Halva forsen såld för 600 kronor. Kronan gör sina anspråk gällande.

Genom köpekontrakt av den 6 april 1906 försålde hemmansägaren August Berggren till Direktör J.A.Estberg i Hässjö för en köpeshilling av 600 kronor en under Berggrens hemman Norra Fällforsen nr:1 om 14 skälsland skatt i Älvsby socken lydande 30 meter bred jordäga bildande ena stranden vid Fällforsen i Pite älv. Vid Älvsby häradsrätt sökte Estberg lagfart å nämnda fång, men då Berggrens åtkomst icke vederbörligen styrkts samt lägenhetens gränser icke blivit med erforderlig noggrannhet i avhandlingen angivna, förklarade häradsrätten ansökningen vilande.

Av kammaradvokatfiskalsämbetet åstadskommen utredning visar, att häradsrättens reserverade hållning till lagfartsansökningen haft fullt fog för sig och att Fällforsen tydligen icke äges av någon annan än kronan.

Resultatet av denna utredning framgår av följande:

Norra Fällforsens krononybygge beviljades till anläggning genom k. befhdcs i Norrbottens län utslag den 20 augusti 1828 och blev detsamma åren 1843 och 1844 avmätt av lantmätaren J.J. Vibell samt sedermera skattlagt och utbrutet av avvitringsland mätaren J.Nordberg. Därvid föreslogs att nybygget skulle åsättas 7/32 mantal, varjämte inom det tilldelade området avsattes dels ett utmål om 2 tunnland 2 kappland vid Fällforsen för kronans och fiskeriägarnas behov, dels och ett utmål om 6 tunnland 4 kappland vid Jönsforsen för kronans behov. Genom utslag den 19 oktober 1864 fastställde k. Befhde det sålunda upprättade förslaget samt förklarade att ovannämnda platser eller utmål icke fingo k. M:t och kronan avhändas utan borde för dess räkning bibehållas, dock att Piteå stad skulle äga att gemensamt med åbon å Norra Fällforsens krononybygge tills vidare och emot en viss årlig avgäld begagna utmålet ifråga jämte ett inom Fällforsens krononybygge å motsatta stranden vid Fällforsen avsatt utmål om 6 tunnland 28 kappland samt att nämnda åbo tills vidare skulle få gagna utmålet vid Jönsforsen jämt väl mot viss årlig avgift.

På underdåniga besvär av Piteå stad gjorde k.m: t genom resolution den 11 juni 1875 sådan ändring i berörda utslag att Piteå stad förklarades vara berättigad att emot utgörande av den åsatta räntan tills vidare nyttja nyss omnämnda, å ömse sidor om Fällforsen för kronans räkning avsatta utmål. Till stöd därför framhölls bl.a att något giltigt skäl icke blivit anfört för upplåtande åt Norra Fällforsens ägare av dessa utmål.

Av vederbörligen upprättad karta framgår, att uti den lägenhet varå lagfart på sätt ovan är angivet blivit sökt men förklarats vilande ingå åtminstone vissa delar av ovannämnda för kronans räkning inom Norra Fällforsens område avsatta två utmål det ena om 2 tunnland 2 Kappland vid Fällforsen och det andra om 6 Tunnland 4 Kappland vid Jönsforsen.

Uti 1876 års jordebok upptagas dessa utmål såsom jordlägenheter av krononatur, det förra under namn av Fällforsen nr:1 och det senare under namn av Jönsforsen nr:1.

Då August Berggren icke varit ägare till de delar av sist omnämnda två utmål som genom ovanberörda köpeavhandling av honom försålts till J.A.Estberg, utan kronan allt sedan avvittringen innehaft och fortfarande innehar äganderätten till utmålen ifråga samt Estberg således genom nämnda köpeavhandling icke kunnat förvärva äganderätt till dessa utmål eller delar därav, har kammaradvokatfiskalsämbetet till Älvsby häradsrätt instämt direktör Estberg med yrkande, att den för honom ingivna men vilande förklarade ansökningen om lagfart å visst område vid Pite älv, åtminstone i vad den avser omnämnda kronan tillhöriga lägenheter samt strand och vattenrätt i Pite älv, måtte av häradsrätten bli avslagen.

Då målet den 4 sistlidna november förekom till handläggning, inställde sig kronofogde H.Henschen i Piteå såsom ombud för kronan och extra provinsialläkaren Hj.Lundgren i Älvsbyn såsom ombud för svaranden Estberg.

Svarandeombudet anförde att hans huvudman vid köpets avslutande handlat i god tro varför felet låg å säljarens sida. Ombudet yrkade käromålets ogillande.

Vid tingets slut den 8 d:s uppsköts målet till nästkommande lagtima ting.

Då Fällforsen är en av de mäktigaste vattenfallen i Pite älv och vid det här laget torde vara värd omkring 200.000 kronor, inser man mycket lätt vilken god affär herr Estberg gjort, om han lyckats kapa åt sig halva fallet för 600 kronor.

Dess bättre torde nu hela affären gå om intet och kronan bevara sin äganderätt till forsen.

Avskrift ur Norrbottens Posten 16 januari 1908.

Här kommer ytterligare två berättelser från Agnar Grönlunds skröner och berättelser.

Björnjakten

Detta är en sann berättelse som tilldrog sig omkring 1876-1880. Det handlar om min morfar Nils Engelbrekt Sundkvist, som då var kronojägare och bosatt i Storidan vid Pite älv väster om Bredsel. Till hjälpreda hade han en lapp (same) som hette Stenok. Så en dag beslöt de att gå upp mot Jonka, det var strax före jul, men lite snö i markerna. Så upptäckte de plötsligt ett björnid. Björnarna hade gått ut och in så det var svårt att bedöma hur många det var. Männan beslöt att hugga en stor trave torrved som de lade vid ingången till idet och så tände de eld på den.

Min morfar rände så hemåt för att hämta sin lodbössa. Under tiden stod Stenok kvar och vaktade björnidet. När morfar kom hem till Storidan hade några jägmästare kommit dit, och när de fick höra vad som hänt ville de också vara med på jakten. En av männen som var från Piteå beslöt att gå den långa vägen för att hämta sitt gevär modell 1867. Morfar ansåg då att han inte behövde ta lodbössan med sig, men han hade ett björns pjut som lapparna lämnat kvar, det tog han med sig. Efter 3 dygn var männen tillbaka vid björnidet. Stenok, som hela tiden vaktat vid idet hade haft spännande dagar. Björnhonan kom gång på gång och vrålade och skulle in i idet, men tack vare att han hade en stor eld så lyckades han avvärja faran. Så gjorde sig alla beredda vid ingången. Jägmästarna och en fotograf från Piteå som följt med för att föreviga det hela. Morfar gick upp på idet. Genom ett hål i taket stack han ner en påle, och i nästa ögonblick rusade 3 årsgamla björnar ut. I förskräckelsen så kom ingen sig för att skjuta. Då tog morfar björns pjutet och började springa efter dem. Det var spårsnö.

Efter en stund kom han ifatt björnarna. Den störste av dem, en hane, vände sig då om och kom emot honom. När ingen av de andra som hade skjutvapen syntes till, hade han endast att försöka försvara sig med björnsputet, och med detta lyckades han fälla björnen. Han försökte senare att jaga ifatt de andra björnarna, med det blev töväder så spåren försvann. När man slaktat björnen fick morfar endast en liten bit kött. Resten av köttet och skinnet tog jägmästarna. Fotografen hann ta några bilder när björnarna rusade ut ur idet, men dessa finns tyvärr inte kvar.

Berättelsen är nedtecknat efter Nils Engelbrekt Sundkvists dotterdotter Alfhild Öman, Visträsk.

Affären

Abraham Viklund, Sjöviken, Djupträsk, född den 22/4 1864. Allmänt kallad Sjöviks Abraham, för att kunna skilja honom från fem andra släktingar som också hette Abraham Viklund. Han hade ett hemman i n.v. delen av Stor Teugersjön som kallas Sjöviken. Där fanns också en banvaktarstuga vid stambanan och sjöstranden.

En dag kom Sjövikens Abraham till Korsträsk för att handla. Listan på varor var lång, då man inte handlade varje dag, snarare en gång i kvartalet. I Korsträsk fanns då två affärer, Nordlunds och Kooperativa, som hade nyöppnat en filial. Föreståndaren för Kooperativa var en ung energisk och affärsmedveten yngling från Älvsbyn. Abraham stegade in och började beställa varor. Allt eftersom högen av varor växte på disken blev föreståndaren mer och mer fundersam. Han tänkte att den här gubben säkert ville ha allt på kredit, och började antyda med jämna mellanrum, det här blir inte billigt, det här är en kontantaffär o s v. Abraham var helt oberörd och fortsatte lugnt att beställa vidare. När han kommit halvvägs på listan bad han föreståndaren räkna ihop vad han var skyldig. Glad till sinnes fick föreståndaren fram en summa som Abraham betalade med orden ”Nu går jag till Nordlunds och köper resten, för där har jag kredit åtminstone medan jag handlar.”

Här nedan en vy över Korsträsk, troligen från 1950-talet:

Bröderna Ströms öden

När vi skrev boken ”Byar i södra Älvsbyn”, stötte vi på en hel del intressanta saker. Vi försökte ju spegla vilka släkten som levte och bott i de olika byarna och fastigheterna. Vi greps många gånger av svåra och hårda livsöden.

En familj som vi greps av, var bland andra nedanstående familj.

Delar av kopia från boken (sidan 163-164)

Carl Johan Ström f. 1849-03-22 i Lilla Arvidsträsk d. 1898-11-25 i Högheden, son till Maria Lovisa Carlsdotter f.1825 Arvidsträsk d. 1885 i Lillkorsträsk. g. 1883-01-14 med Sara Lovisa Carlsdotter f. 1859-12-22 i Byn d. 1892-06-08 i Högheden.

De flyttade från Lillkorsträsk till nybygget 37:2 i Högheden.

Barn: Johan Leonard f. 1883-06-28 i Lillkorsträsk, d.1884-02-10 i Lillkorsträsk.

Elin Maria f. 1885-01-02 i Lillkorsträsk, d.1887-04-12 i Högheden

Anders Bernhard f. 1887-04-19 i Högheden

Carl Viktor f. 1889-07-24 i Högheden

Selma Amanda f. 1892-03-15 i Högheden d. 1892-06-09 i Högheden

OBS modern Sara Lovisa dog dagen före Selma Amanda.

Av barnen är det bara Anders Bernard och Carl Viktor som levde till vuxen ålder. Efter moderns död 1892-06-08 blev pojkarna Anders Bernhard och Carl Viktor Ström fostersöner hos Katarina Maglena och Nils Petter Andersson i Bodstrand. När sedan deras son Fredrik blev ägare, omkring 1899, och flyttade till Högheden 37:2 flyttade även Fredriks mor (nybliven änka) och pojkarna Ström till Högheden. Katarina avled 1902-06-08.

När vi skrev ner om de båda föräldralösa bröderna blev vi nyfikna på vad som hade hänt pojkarna, Carl Viktor och Anders Bernhard. Ingen visste något om deras öden?

Angående Anders Bernhard Ström: först flyttade Anders Bernhard till Wetterholm, Örgryte, Göteborg, därifrån utvandrade han till Nordamerika.

Via Kristiania 1912-10-29, ankom Anders Bernhard till NewYork

1912 –11-12 (resan tog 14 dygn). I USA var han noterad som chaufför, men som födelseår står det 1889 i stället för 1887. Kan ha försvårat sökandet!

Angående Carl Viktor (Charles) Ström

1908-04-24 mönstrade Carl Viktor på som sjöman i Piteå, han har därefter varit bl.a. till Sydney i Australien, vilket år är obekant. År 1917 är han i

Buffalo City i USA. 1919-01-06 finns han noterad boende i San Fransisco.

Det är den sista uppgiften om Carl Viktor som för närvarande finns.

Några tankar och spekulationer omkring bröderna Ström:

När en sjöman befann sig i Australien i början av 1900-talet, var han troligen på ett segelfartyg som fraktade spannmål från Australien till Europa, det var en omfattande sjötrafik, som gick under namnet ”Vetetraden.”

En sådan resa började oftast från England i september månad, man seglade mellan Afrika och Sydamerika och långt söder om ekvatorn, när man kommit till det vindbälte där det blåser från väster, då svängde man till vänster och hade därmed medvind, ända till Australien. Båten lastades med vete, vilket tog en månad, sedan påbörjades hemresan, österut över södra Stilla havet, för att runda Kap Horn och sedan svänga vänster mellan Sydamerika och Afrika med kurs mot Europa, för att där lossa vetelasten. En sådan resa ”Världsomsegling” tog omkring åtta månader.

Det var ofta tävling mellan skepparna på segelfartygen som gick på vetetraden om den snabbaste hemresan. Rekordet lär vara under 100 dygn. Gustaf Eriksson skeppsredare från Åland hade världens största segelflotta 1913-1938, hans fartyg gick för det mesta på vetetraden.

Vi vet att Anders Bernard var i New York 1912 och Carl Viktor var i Buffalo City 1917.

Kanske bröderna träffades för att bege sig tvärs över USA till San Fransisco?

Så långt från boken. Vår duktiga medarbetare Margaretha Johansson, hjälpte oss med forskningen efter bröderna när vi skrev boken. Hon har inte släppt den forskningen, det är ju ofta om man söker andra så plötsligt dyker det upp kända namn. Så blev det för Margaretha. I våras hittade hon ytterligare uppgifter som vi vill rapportera vidare.:

Margaretha har här nedan skrivit av det som står på originaldokumentet om Carl Victor Ström:

Den 30 maj 1917 registreras han som soldat till första världskriget i Buffalo, New York. Han är av medellängd, har normalvikt, bruna ögon och brunt hår. Han är 28 år och bor på 71 Main, Buffalo, New York. Hans yrke är brandman men han är arbetslös vid denna tidpunkt. Han är ogift. Man kan se hans namnunderskrift på dokumentet. (Att han skrevs in som soldat betyder inte att han var med i något krig).

1913 hittar jag honom som anländande till Philadelphia. Skriver av dokumentet.

Karl Victor Strom står som född i Pileå, Sweden (det står så). Han är 24 år, skandinav och svensk medborgare. Har bott i Barry, England innan han anlände. Yrke: sjöman. Det står att han inte varit i USA förut. Han har själv betalat biljetten. Hans slutmål är Philadelphia. Han ska till sin bror A.B Strom på 1012 West 20th Street, Erie, Philadelphia. Hans bror har varit i USA nio månader.

Karl Victor har 45 dollar med sig. Han är 5 feet 6 ½ inches lång. (5 fot och 6 ½ tum lång). Han har ljus hy, brunt hår och blå ögon (stod som bruna på förra dokumentet). Han arbetar som "anchorman right hand". Något med att han jobbar med att kasta ut ankaret (är inte så insatt i fartygsspråket). Han stiger i land den 21 juli 1913, från fartyget "Dominion" som kommer från Liverpool.

Hittar honom inte som gift eller död, men återkommer!

Margaretha Johansson.

Form	REGISTRATION CARD	No.
756 2955		377
1	Name in full <i>Carl Victor Strom</i> <small>(Given name) (Family name)</small>	Age in yrs. 28
2	Home address <i>71 Main Buffalo N.Y.</i> <small>(No.) (Street) (City) (State)</small>	
3	Date of birth <i>July 24th 1889</i> <small>(Month) (Day) (Year)</small>	
4	Are you (1) a natural-born citizen, (2) a naturalized citizen, (3) an alien, (4) or have you declared your intention (specify which)? <i>Declarant</i>	
5	Where were you born? <i>Elfslyn Sweden</i> <small>(Town) (State) (Nation)</small>	
6	If not a citizen, of what country are you a citizen or subject? <i>Sweden</i>	
7	What is your present trade, occupation, or office? <i>Fireman</i>	
8	By whom employed? <i>unemployed</i>	
9	Where employed? Have you a father, mother, wife, child under 12, or a sister or brother under 12, solely dependent on you for support (specify which)? <i>No</i>	
10	Married or single (which)? <i>Single</i> Race (specify which)? <i>Caucasian</i>	
11	What military service have you had? Rank <i>None</i> ; branch years: _____; Nation or State: _____	
12	Do you claim exemption from draft (specify grounds)? <i>No</i>	
I affirm that I have verified above answers and that they are true.		
<i>C Carl Victor Strom</i> <small>(Signature of registrant)</small>		

REGISTRAR'S REPORT		31-8-3-A
1	Tell, medium, or short (specify which)? <i>Medium</i> Standard, medium, or short (which)? <i>Medium</i>	
2	Color of eyes? <i>Brown</i> Color of hair? <i>Light Brown</i> Build? <i>No</i>	
3	Has person had one, two, three, four, or both eyes, or is he otherwise disabled (specify)? <i>No</i>	
I certify that my answers are true, that the person registered has read his own answers, that I have witnessed his signature, and that all of his answers of which I have knowledge are true, except as follows:		
<i>By Swenson</i> <small>(Signature of registrar)</small>		
Product	<i>2 ward-5 Dist.</i>	CITY CLERK <i>W. F. C.</i>
City or County	<i>Buffalo</i>	
State	<i>N. Y.</i>	<i>May 30th 1917</i> <small>(Date)</small>
Certificate Registered		

Name: **Carl Victor Strom**
 Carl Viktor Ström född 1889-07-24:

Event Type: Draft Registration (**registrering till 1:a världskriget**)

Event Date: 1917-1918

Event Place: Buffalo City no 3, New York, United States (**Registrerades här**)

Gender: Male

Birth Date: 24 Jul 1889 (**födelsedatum**)

Birthplace: Elfslyn, , Sweden (**födelseort**)

Nationality: Sweden (**nationalitet**)

Affiliate Publication Title: World War I Selective Service System Draft Registration Cards

Affiliate Publication Number: M1509

GS Film number: **001712052**

Digital Folder Number: **005262569**

Image Number: 04093

Family name Strom		Given name Karl Victor		Accompanied by			
Place of birth (town, country, etc.) Filea Sweden		Age 24	Yrs. 24	Sex M	U. S. S	Occupation sailor	Read no
Race Scandinavian		Nationality Sweden		Last permanent residence (town, country, etc.) Barry England		Write no	
Name and address of nearest relative or friend in country whence alien came none							
Ever in U. S.	From	To	Where	Passage paid by			
no				self			
Destination, and name and address of relative or friend to join them						here 9 mos. ticket	
Phila., Pa. Br- A.B. Strom, 1012 West 20th St. Erie, Pa.						yes	
Money shown	Ever arrested and deported or excluded from admission			Head tax status			
\$45.							
Height	Pt.	Complexion	Hair	Eyes	Distinguishing marks		
5		fair	brn	blue	Anchored right hand.		
Seaport and date of landing and name of steamship							
Philadelphia, Pa.		July 21, 1913		"Dominion"		Liverpool	
Form 549-S, Jan. 11, 1913, U. S. G. O. 1-18-37 1-3000							
Vol. No.	184	Page No.	57	Line No.	8 of 15		

Ni som ej har boken köp eller beställ !!!
 Se sidan 2.

Bilder från årsmötet 2014

Bild på deltagare på årsmötet 2014

Foto Roland Sundberg

Årsmötets ordförande Anders Lind, sekreterare Gerd Öhman och Föreningens ordf. Carin Blom.

Foto Roland Sundberg

Inger Boström blev avtackad av ordföranden Carin Blom. Foto Roland Sundberg

Den 10 mars hade Älvsbyns forskarförening årsmöte i Fluxens matsal. Ett 70-tal hade anmält sig så det blev mycket välbesökt. Årsmötesförhandlingarna gick smidigt med Anders Lind som mötesordförande och Gerd Öhman som sekreterare.

Senare blev det kaffe och smörgås och därefter ett unikt bildspel från översvämningen av Piteälven 1995. Stort tack till Tord Häggbom som ställt det till vårt förfogande.

Kulturstipendium 2014

KULTURSTIPENDIET 2013

Älvsbyns Forskarförening har fått motta Älvsbyns Kommuns kulturstipendium för 2013. Måndagen den 28 april, vid kommunfullmäktiges sammanträde fick vi motta blommor, diplom och en check på 4 000 kr för vårt engagemang för att främja kulturlivet i Älvsbyn och då främst inom släkt och bygdeforskningen.

En TV-upptagning av prisutdelningen och fullmäktiges sammanträde, finns på Kommunens hemsida.

Gå till http://www.youtube.com/playlist?list=PLnD0KU99nu_fel2HR51UN2LIVUsAzk8d6

Vi är klart stolta över utmärkelsen och Diplomet pryder sin plats i forskarhörnan. Här en avskrift av motiveringen:

Stipendiet tilldelas utövare eller Främjare av kulturell verksamhet såsom litteratur, konst, musik, teater eller inom folkbildning, hembygdsvård eller naturvård i Älvsbyns kommun

Älvsbyns kommun tilldelar 2013 års kulturstipendium till Älvsbyns Forskarförening. Föreningen erhåller kulturstipendiet för sitt engagemang för att främja kulturlivet i Älvsbyn och då främst inom släkt och bygdeforskningen. Älvsbyns Forskarförening har genom sina engagerade och kunniga medlemmar varit drivande i att dokumentera många viktiga områden i Älvsbyns historia till gagn för framtida generationer.

Snabbfoto av väggen i forskarhörnan. Bildkvaliteten urusel, men ni som kan, gör ett besök i hörnan.

Gamla Fotografier

Axel Wilhelm Öberg (1898-1977)

Magdalena Augusta Grönlund (1897-1963)

79 år

66 år

Målarvärd

GP/2014

Dessa bilder är från

Göran Paulsson

Tre systrar Öman 1958

från

- 1) Milly g. Öman 1896-1981*
- 2) Elma g. Dalberg 1898-1959*
- 3) Svea g. Nilsson 1895-1979*

Gamla Fotografier Efterlysning.

Bilden med rallare är också inskickad av Göran Paulsson. I mitten står Leander Öhman, men vem är de övriga? Är det någon som känner igen de övriga?

Bilden till höger
Vad är detta för par?

Bilden till vänster:
Det är ingen som vet vem det är, och varför de är i pig- kläder hos fotografen?

Gamla Fotografier

Svar på frågor sen föregående Byablad nr 11

Vi har fått in lite olika förslag på var den här bilden är tagen. Bland annat Småträsk efter vägen mot Granträsk i Borgforsälven. Det är inte möjligt, enligt Åke Engman bland andra. Ett annat förslag som inkommit är Småträskdammen efter Vistbäcken intill Lavervägen. Men den teorin avfärdar Dick Öhman som vistas mycket och är välbekant med det området.

Så spekulatörerna fortgår.....Kom med nya förslag!

I Byabladet nummer 10, december 2013 hade vi nedanstående efterlysning:

Ingen har hittills hört av sej.

Vi gör ett nytt försök. Kanske någon ny läsare vet något?

Vill samtidigt påminna om att på hemsidan finns alla nummer av Byabladet inlagda.

Var fanns Carl Oskar Bergmans bibel?

Helt plötsligt under den gångna sommaren fick min tremänning Elsy Gustavsson i Piteå ta emot den bibel som tillhört min farfar. Den hade för länge sedan hittats av en Luleåforskare, Frank Bergman då han i egenskap av sjukvårdare vid Lv7 i Luleå varit inkallad till en repövning som hade varit lokaliserad ”någonstans i Älvsby-trakten”. Frank har ännu inte, trots ihärdiga försök, lyckats vare sig tid- eller ort-bestämma denna övning. Förbandet som han tillhörde hade varit förlagt till en obebodd bondgård och Frank hade i egenskap av sjukvårdare fått disponera bostadshuset som kunde hållas varmt. När han gick ”husesyn” så fann han denna bibel och ett antal gamla fotografier som han då tog tillvara. Han bedömer att det tidsmässigt bör ha varit omkring 1980 men osäkerhetsmarginalen är stor. Bibeln är således i Elsy Gustavssons förvar. Fotografierna har lämnats till Piteå forskarförening där de skannats och registrerats. Tre av bilderna visas här nedan.

Nu ber jag Älvsbyns forskarförenings medlemmar och alla som läser föreningens medlemsblad om hjälp. Var kan Frank Bergman ha varit förlagd och när var det? Kanske kan fotografierna ge någon ledtråd.

Jag tackar i förväg för alla tips och förslag som ni kommer att lämna.

Bengt Bergman

Efterlysning av Älvsbyns forskarförening.

De 77 gamla brev från slutet av 1800-talet som vi fick motta i höst, har inneburit att vi startat en cirkel om Nyfors. Syftet är att vi ska kartlägga verksamheten vid sågen och kvarnen. Även människorna som bodde och arbetade där är av stort intresse. Vi efterlyser därför bilder och material som allmänheten kan tänkas vilja dela med sig av.

Gravstensinventeringen fortsätter

Sedan 1970-talet pågår i Sverige en inventering av gravar. Numera sker det i Sveriges Släktforskarförbunds regi. Gravstenar och gravprydnader är ett viktigt kulturarv. Vi vill därför bevara något till kommande generationer. Älvsbyns Forskarförening arbetar med att inventera gravstenarna. Det gör vi genom att ta bilder av gravstenarna och matar in bilderna, samt uppgift om vilka som vilar i gravarna, i ett centralt register. Vi samarbetar med Älvsby församling och använder den förteckning över gravplatserna som vi fått. Vill du söka i registret kan du använda denna länk.

www.genealogi.se/gravproj/Gravsoklist

Bilden nedan är från Jonas Berglunds album, men ingen vet vem det är. Ovanligt att damer bar keps då, eller hur?

*Känner någon igen detta par?
Kortet ägs av Yvonne Ruth från Arvidsjaur, Yvonne är född Edin i Tvärån.*

Kortet kan även vara från Granträsk eller området ikring.

***Har Ni gamla intressanta bilder?
Kom med dem, så får vi låna och skanna in dem!***

***Gör ett besök i vår Forskarhörna,
vi behöver Din hjälp med att identifiera bilder!***

Bilderna finns också på vår hemsida.

www.byn.panatet.se

VÄLKOMMEN TILL VÅR HEMSIDA!
Forskarhörnan har avslutats för säsongen.
Vi öppnar igen den 25 augusti.
Grottan är öppen för alla medlemmar hela sommaren.

**Älvsbyns Forskarförenings
styrelse
önskar er alla
Trevlig sommar !**

